

Innspill til Folkehelsemelding 2019:

God helse produseres i kommunene, i nærmiljøet -der vi lever livene våre.

Den nye folkehelsemeldingen må tydeliggjøre sammenhengen mellom fysisk- og psykisk helse. Psykisk helse er noe alle har og det er viktig at de som arbeider i offentlig sektor- som barnehager, skoler og helseinstitusjoner har kunnskap om hvordan man utvikler god psykisk helse. Kunnskap om hvilke tiltak som *skaper* god psykisk- og fysisk helse må brukes.

Nasjonale planer og veiledere må være tydelig på hva som gir god helse til hele mennesket.

Her må tiltak som virker for dem som trenger det mest prioriteres. Sosial ulikhet er en utfordring vi må anerkjenne – i alle sektorer. Alle relevante tiltak og planer i det offentlige Norge bør vurderes mot hvilken virkning det har på folkehelse og sosial ulikhet. Kvalitet i offentlig sektor må være sentralt i folkehelsearbeidet, dette krever systematisk jobbing.

Arbeidet med å øke andelen som gjennomfører videregående skole starter ikke i vgs – man må begynne i barnehagene og sikre gode overganger til grunnskole og videregående skole. I Norge har vi mange gode lover, planer og veiledere som styrker folkehelsen -disse må formidles og overversettes til et språk som fører til handling- de må implementeres!

De som arbeider i barnehager og skoler må få tilgang til kurs og videreutdanning som støtter opp om helsefremming. – skole og barnehage er spesielt viktig for barn som kommer fra miljø hvor gode vaner ikke er en del av hverdagen.

Offentlige kantiner og kjøkken må gå foran med gode eksempler, innkjøpsavtaler må utformes slik at de gjør det lett å velge den maten som er sunn og bærekraftig – et slikt kosthold må normaliseres. Vi må bort fra at det er bare økonomi- her og nå, som styrer innkjøpene. Forebygging er et langsiktig prosjekt.

For å nå målene om et inkluderende samfunn for alle, må vi ha god dialog med ulike grupper eks. folk med utviklingshemninger, innflyttere, innvandrere, eldre og ungdom.

Medvirkningsprosesser må være sentralt i folkehelsearbeidet! Sammen skal vi lage gode samfunn med friske folk som trives!

Folk i Nordland er friske- men hvis vi sammenlikner oss med resten av landet har vi høyere forekomst av muskel- og skjelettplager, høyere forekomst av psykiske plager særlig hos unge kvinner og færre følger nasjonale kost-og aktivitesråd. For mange i Nordland fullfører ikke videregående skole, vi har en høy andel uføretrygdede og er blant de fylkene med høyest sykefravær

Å få til «helse i alt vi gjør» innebærer at ressurser til kapasitet, koordinering, utvikling og prioritering må være på plass. Oppgaven er tydelig og klar: Forebygge framfor å reparere! Det har stor samfunnsmessig verdi og verdi for hver enkelt innbygger.

Det er **det** vi **må** få til, for å unngå at framtidige budsjett til helseministeren ikke vokser ut av proporsjoner og for at velferdsstaten slik vi kjenner den opprettholdes. Dette er ingen liten oppgave og den krever økonomiske og organisatoriske grep over tid. Det er ofte slik at den langsiktige gevinsten ved å prioritere til forebygging taper i kampen om ressurser. Det kreves økte ressurser og kompetanse gjennom ei systematisk omfordeling dedikert helsefremmende og forebyggende arbeid ute i kommunene.

Det trengs hjelp fra staten til å løfte og gi fart på dette forholdsvis nye politikkområdet i kommunene. Finansiering er viktig i forbindelse med gjennomføring av reformer.

Øremerkede midler til kommunene over en 10 årsperiode vil kunne bidra til at det lokale folkehelsearbeidet skyter fart og får sin nødvendige forankring. Det må være et overordnet styringsmål om at *alle* budsjetter i offentlig sektor må sette av en viss prosent av sin totale ramme til helsefremmende og forebyggende arbeid- dette må gjelde stat, fylkeskommune og kommuner.

Utfordringene må møtes med helhetlig og strukturell tilnærming og tung nok satsing.

Folkehelsemeldingen må oppfordre til å opprette sterke regionale samarbeid og allianser, de ulike aktørene må forplikte seg og ha klare resultatmål med utgangspunkt i regional forståelse og

utfordringer og muligheter for hele fylket, for alle våre 44 kommuner. Dette vil gi et betydelig løft for folkehelsen!

Viktig å ha forståelse for at tiltak må være utformet slik at de når målgruppene- for å få til dette må gode medvirkningsprosesser prioriteres. Det er ikke slik at tiltak for eldre i Oslo er relevante på Vega eller i Lofoten.

Nordland fylkeskommune